

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4. Vtrum illa ingratitude per quam redeunt, sit speciale peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

ARTICVLVS III.

¶ Super quæst. octaua- gesima octaua articu- lum tertium.

¶ Vtrum per ingrati- tudinem peccati se- quentis confurgat reatus, quantus fuerat peccatorum prius dimissorum.

AD TERTIVM sic pceditur. Videtur quod per ingratitudinem peccati sequentis confurgat tantus reatus, quantus fuerat peccatorum prius dimissorum: quia secundum magnitudinem peccati est magnitudo beneficii, quo peccatum dimittitur, & per consequens magnitudo ingrati- tudinis, qua hoc beneficium contemnitur: sed secundum quã- titatem in gratitudinis, est quan- titas reatus consequentis, ergo est tantus reatus qui confurgit ex in- gratitudine sequentis peccati, quã- tus fuit reatus omnium præcedẽ- tium peccatorum.

¶ 2 Præ. Magis peccat qui Deum offendit, quam qui offendit ho- minem: sed seruus manumissus ab aliquo domino, reducit in eandem seruitutem, a qua prius fuit liberatus, uel etiam in graui- rem, ergo multo magis ille, qui contra Deum peccat post libera- tionem a peccato, reducit in tantum reatum poenæ, quantum primo habuerat.

¶ 3 Præ. Matth. 18. dicitur, quod ira- tus Dominus tradidit eum (cui re- plicatur peccata dimissa), propter ingrati- tudinem, et torribus quoad usque redderet uniuersum debitum; sed hoc non esset, nisi confurgeret ex ingrati- tudine rea- tus, quantus fuit omnium præ- ritorum peccatorum, ergo æqua- lis reatus per ingrati- tudinem redit.

¶ SED CONTRA est, quod dicitur Deut. 25. Pro mensura peccati erit & pla- garum modus. Ex quo patet, quod

ex paruo peccato non confurgit magnus reatus: sed quandoque peccatum mortale sequens, est mul- to minus quolibet peccatorum prius dimissorum, non ergo ex peccato sequenti redit tantus reatus, quantus fuit peccatorum prius dimissorum.

¶ RESPON. Dicendum quod quidam dixerunt, quod ex peccato sequenti, propter ingrati- tudinem, confur- git tantus reatus, quantus fuit reatus peccatorum prius dimissorum super reatum proprium huius peccati: sed hoc non est necessarium, quia sicut supra dictum est, reatus præcedentium peccatorum non redit per peccatum sequens, in quantum sequebatur ex actib. præteritorum peccatorum, sed in quantum conseq- tur actum sequentis peccati. Et ideo oportet, quod quantitas reatus redeuntis, sit secundum grauitatem pecca- ti subsequentis. Potest autem contingere, quod graui- tas peccati subsequentis adeguetur grauitati omnium peccatorum præcedentium: sed hoc non semper est necesse, sicut loquamur de grauitate eius, quam habet ex sua specie, cum quandoque peccatum sequens sit for-

Anicatio simplex, peccata uero præterita fuerunt adul- teria, uel homicidia, seu sacrilegia) siue etiam loqua- mur de grauitate, quam habet ex ingrati- tudine an- te. non enim oportet, quod quã- titas ingrati- tudinis sit absolute equalis quã- titati beneficii suscepti, cuius quantitas attenditur secundum quantitatem pecca- torum prius dimissorum. contingit enim quod con- tra eundem beneficium unus est multum ingratus, uel secundum intentionem contemptus beneficii, uel secundum grauitatem culpæ contra benefactorem com- missa: alius autem parum, uel quia minus con- temnit, uel quia minus contra benefactorem agit: sed proportionaliter quantitas ingrati- tudinis adæ- quatur quantitati beneficii: supposito enim equali contemptu beneficii, uel offensa benefactoris, tanto crit grauior ingrati- tudo, quã- to beneficium fuit ma- ius. unde manifestum est, quod non est necesse, quod propter ingrati- tudinem, semper per peccatum se- quens redeat tantus reatus, quantus fuit præceden- tium peccatorum: sed necesse est quod proportionali- ter quanto peccata prius dimissa fuerunt plura & maiora, tanto redeat maior reatus per qualecumq; sequens mortale peccatum.

¶ AD PRIMUM ergo dicendum, quod beneficium remissionis culpæ recipit quantitatem absolutam, secundum quantitatem peccatorum prius dimisso- rum: sed peccatum ingrati- tudinis non recipit quã- titatem absolutam secundum quã- titatem beneficii, sed secundum quantitatem contemptus uel offense, ut dictum est. & ideo ratio non sequitur.

¶ AD SECUNDVM dicendum, quod etiam seruus manumissus non reducit in pristinam seruitutem pro quacumque ingrati- tudine: sed pro aliqua graui.

¶ AD TERTIVM dicendum, quod illi, cui peccata dimissa replicantur propter subsequenter ingrati- tudinem, redit uniuersum debitum, in quantum quan- titas peccatorum præcedentium proportionaliter inuenitur in ingrati- tudine subsequenti, non autem absolute dictum est.*

ARTICVLVS IIIII.

¶ Super quæstio. octua- gesima octaua arti- culum quartum.

¶ Vtrum ingrati- tudo, ratione cuius se- quens peccatum facit redire pec- cata prius dimissa, sit spe- ciale peccatum.

AD QVARTVM sic procedi- tur. Videtur, quod ingratitudo, ratio cuius sequens peccatum facit redire peccata prius dimissa, sit speciale peccatum. Re- tributio enim gratiarum pertinet ad contrapassum, quod requiritur in iustitia, ut patet per Philo- sophum quinto Ethic. sed iustitia est specialis uirtus, ergo ingratitudo est speciale peccatum.

¶ 2 Præ. Tullius in 2. Rheto. ponit quod gra- tia est specialis uirtus: sed ingrati- tudo opponitur gratiæ, ergo ingrati- tudo est speciale pec- catum.

¶ 3 Præ. Specialis effectus a specia- li causa procedit: sed ingrati- tudo habet specialem effectum, sci- licet quod facit aliquo modo redire peccata prius dimissa, ergo in-

In corp. ar.

In corp. ar.

2. 2. q. 107. ar. 2. 2. q. 1. 2. 4. dif. 2. 2. q. 1. ar. 3. q. 3.

Li. 5. e. 5. non remora pri cip. re. 5.

Lib. 1. de In- uent. fol. 4. ante 5. lib.

gata

Verum per penitentiam uirtutes restituantur.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod per penitentiam uirtutes non restituantur. Non enim possent uirtutes amitti per penitentiam restitui, nisi penitentia cum sit uirtus, non potest esse causa omnium uirtutum: praesertim cum quaedam uirtutes sint naturaliter priores penitentia, scilicet fides, spes, & charitas, ut supra dictum est. Ergo per penitentiam non restituitur uirtutes.

¶ 2. Praet. Penitentia in quibusdam actibus penitentis consistit: sed uirtutes grauitate non causantur ex actibus nostris: dicit enim Augustinus in libro de libero arbitrio, quod uirtutes Deo in nobis sine nobis operatur. ergo uidetur, quod per penitentiam non restituantur uirtutes.

¶ 3. Praet. Habes uirtutem sine difficultate & delectabiliter actus uirtutum operatur. unde Philosophus dicit in 1. Ethic. quod non est iustus qui non gaudet iusta operatione: sed multi penitentes adhuc difficultatem patiuntur in operando actus uirtutum. non ergo per penitentiam restituantur uirtutes.

SED CONTRA est, quod Lucae 15. legitur. Pater mandauit quod filius penitens indueretur stola prima, quae secundum Ambr. est amictus sapientiae, quam simul consequuntur omnes uirtutes, secundum illud Sapient. 8. sobrietatem, & iustitiam docet, prudentiam & uirtutem, quibus utilius nihil est in uita hominibus. ergo per penitentiam omnes uirtutes restituantur.

RESPON. Dicendum, quod per penitentiam remittitur peccata, ut dictum est: et remissio autem peccatorum non potest esse nisi per infusionem gratiae. unde relinquitur, quod per penitentiam homini gratia infundatur. Ex gratia autem consequuntur omnes uirtutes grauitate, sicut ex essentia anime fluunt omnes potentiae, ut in secunda parte habitum est. unde relinquitur, quod per penitentiam omnes uirtutes restituantur.

AD PRIMUM ego dicendum, quod eodem modo penitentia restituit uirtutes, per quem modum est causa gratiae, ut iam dictum est. Est autem causa gratiae, in quantum est sacramentum,

charitate informatus.

¶ Secundum notandum est in 2. artic. in calce cor. ubi dicitur quod eadem ratio est de uirtutibus, quae ex gratia consequuntur. Potest siquidem hoc dupliciter intelligi, uel referendo singulas uirtutes ad singulas pro eis dispositiones in resurgente, uel referendo quantitate uirtutum ad quantitate gratiae. Et primo quidem intellectu sensus est, quod resurgens a peccato, recuperat aliquam infusam uirtutem maiorem, & aliquam minorem si ad una magis se disposuit, quod alia: sicut recuperat gratiam maiorem uel minorem, prout magis uel minus se disposuit ad illam. Iuxta secundum uero intellectum sensus est, quod recuperans gratiam maiorem recuperat et uirtutes maiores: & si recuperat gratiam aequali deperdit, recuperat et uirtutes aequales: & si maiorem, maiores. Quicquid autem de ueritate primi dicti secundum se fit, praesentem litteram fecundus solus sensus consonat: quoniam in littera redditur ratio quare est eadem ratio de gratia & uirtutibus. Et ratio quae redditur, est sequela uirtutum ex gratia: hoc enim, quod uirtutes consequuntur ad gratiam, absque serupulo ambiguitatis cuiusque deducitur, quod ad maiorem gratiam sequuntur maiores uirtutes, & ad minorem minores.

¶ Tertio aduertendum est in 3. artic. in cor. ubi de irregularitate homicidii, & defensione commisit tangitur. Distinguentium siquidem est de defensione. Nam quaedam est necessitas ad homicidium, cum quis. Et non potest totaliter se defendendo, suum euadere inualorem, nisi occidat illum, & haec non idcirco irregularitate per noua iura, condita. post transitum beati Thome. ut patet in 6. de homicidio cunico. Defensio autem non urgens ad homicidium, & olim & nunc irregularitatem constituit, & de hac textus iste intelligendus est.

¶ Quarto aduertendum est in 5. artic. in cor.

gratitudo est speciale peccatum. SED CONTRA, Illud quod consequitur omnia peccata, non est speciale peccatum: sed per quodcumque peccatum mortale aliquis efficitur Deo ingratus, ut ex praemissis patet. Ergo ingratitude non est speciale peccatum.

RESPON. Dicendum, quod ingratitude peccantis quandoque est speciale peccatum, quandoque autem non, sed est circumstantia generaliter consequens omne peccatum mortale, quod contra Deum committitur: peccatum enim speciem recipit ex intentione peccantis. unde ut Philosophus dicit quinto Ethic. ille qui moechatur, ut furetur, magis est fur, quam moechus. Si igitur aliquis peccator in contemptum Dei, & suscepti beneficii aliquod peccatum committat, illud peccatum trahitur ad speciem ingratitude. & hoc modo, ingratitude peccantis est speciale peccatum. si uero aliquis intendens aliquod peccatum committere, puta homicidium, aut adulterium, non retrahatur ab hoc propter hoc quod pertinet ad Dei contemptum, ingratitude non erit speciale peccatum, sed trahetur ad speciem alterius peccati, sicut circumstantia quaedam. ut autem Augustinus dicit in libro de natura & gratia, non omne peccatum est ex contemptu, & tamen in omni peccato Deus contemnitur in suis praecipis. unde manifestum est, quod ingratitude peccantis quandoque est speciale peccatum, sed non semper.

per hoc patet responsio ad obiecta. Nam primae rationes concludunt quod ingratitude secundum se sit quaedam species peccati. Ultima autem non concludit, quod ingratitude secundum quod inuenitur in omni peccato, non sit speciale peccatum.

QVAESTIO LXXXIX.

De uirtutum recuperatione per penitentiam, in sex articulis diuisa.

DEINDE considerandum est de recuperatione uirtutum per penitentiam. ET CIRCA hoc quaeruntur sex.

¶ Primo, Vtrum per penitentiam restituantur uirtutes.

¶ Secundo, Vtrum restituantur in aequali quantitate.

¶ Tertio, Vtrum restituantur penitenti aequalis dignitas.

¶ Quarto, Vtrum opera uirtutum, per peccatum sequens mortificentur.

¶ Quinto, Vtrum opera mortificata per peccatum, per penitentiam reuiuificentur.

¶ Sexto, Vtrum opera mortua, id est, absque charitate facta, per penitentiam uiuificentur.

Super quibus octuaginta simonone articulis primum.

IN quibus octuaginta simonone articulis primum. Notanda occurrunt. Primum in articulo ad secundum, ubi dicitur quod contritio se habet, ut ultima dispositio ad gratiam consequendam. Sciendum est enim dupliciter sumi contritionem: uel pro ipso actu uel pro ipso actu informato charitate: perfectus siquidem dolor de peccatis commissis cum uoluntate satisfaciendi, &c. coneritio dicitur, formata quidem si charitate ueltra consideretur, absolute uero si nuda sumatur. Et sic nude considerantur ea auctor, cum dixit quod est ultima dispositio ad gratiam; formata autem charitate consideratur, cum describitur quod est dolor

Art. a. huius quae.

D. 99. Li. 4. c. 2. non remouet apri. to. 5.

In li. de natura & gra. ca. 99. to. 7.

Ex li. ca. 8 to. 1.

Lib. 1. ca. 8. med. to. 5.

q. 86. ar. 1.

D. 677.

1. 3. q. 106. ar. 4. 4. 4.

Ex comp. cot.